

From:
Sent: Thursday, December 10, 2020 09:58:40
To:
Cc:
Subject: letterlijke tekst sneak preview Bossenstrategie
Attachments: Bossenstrategie sneak preview Rob Messelink projectmanager.docx

---

Geachte Griffie,

Bij deze doe ik u onderstaande brief met bijlage toekomen. Mijn verzoek aan u is om deze brief door te sturen aan en tevens als ingekomen stuk op de agenda te willen plaatsen van de commissie die over het natuurbeleid gaat.

Bij voorbaat mijn dank, vriendelijke groet , Landelijk Netwerk Bossen-en Bomenbescherming

Geachte dames en heren politici,

In de bijlage vindt u de letterlijke tekst die het Landelijk Netwerk Bossen-en Bomenbescherming heeft uitgewerkt van de sneakpreview van de Bossenstrategie. Als je het verhaal hoort lijkt het prachtig en geweldige ambitieus. Als je de tekst leest en op je in laat werken, dan word je echt niet blij. In de 17 minuten die dit duurt, komt 11 keer naar voren dat er geen geld is en eigenlijk ook nog geen grond (zie hieronder beknopt op een rij). Dus er wordt een heel groot voorschot genomen op iets wat misschien ooit en misschien wel nooit gaat gebeuren, maar wel ten koste van onze bossen NU.

Stop de Bossenstrategie!

Met hartelijke groet

Want wat is er nou concreet? (letterlijke tekst gebruikt uit de presentatie):

- **Dat er geen geld beschikbaar is voor de plannen in de Bossenstrategie!**
- **Dat het zoeken naar geld ook een grote uitdaging is**
- Nadrukkelijk gezegd wordt dat het niet zo is dat **“we morgen allerlei Plannen kunnen gaan uitvoeren, omdat er al geld beschikbaar is”**
- Dat vitaal bos echt een grote opgave is, die begint nu pas eigenlijk in beeld te komen en **qua financiering dat een moeilijk punt is.**
- Het gaat over de periode tot 2050 als je al die maatregelen zou willen uitvoeren **is daar fors geld voor nodig.**

- **Geld zoeken in programma natuur en in corona tijd wordt een uitdaging** een deel kan worden gezocht via bijvoorbeeld koolstofcertificaten. **Er komt een markt om koolstofcertificaten dat is ook iets wat in ontwikkeling is.** We zien wel kansen om zeker **bij bosuitbreiding** maar ook in de **kwaliteit van bos om dat ten dele vanuit de CO2 certificaten te financieren.**
- Een deel gaan we ook agenderen binnen het programma natuur het **wordt daarin zoeken en afwegen ten opzichte van andere doelen dat geld wat in dat programma natuur zit zal ten dele ook moeten worden ingezet voor de ambities uit de bossenstrategie.**
- In omgevingsvisie voor gemeenten en provincie wordt geregeld dat **bosuitbreiding wordt gekoppeld aan woningbouw.** We willen een stimulans geven aan allerlei boomplant acties die er zijn in het hele land en ook aan de nationale boomfeestdag. **Daar gaan we ook op zoek naar financiering**
- Dus de Nationale Bossenstrategie blijft toch een beetje op hoofdlijnen, scheidt ook condities, we gaan **op zoek naar financiering** en de provinciale strategie is als het goed is een uitwerking van de landelijke strategie.
- **Windbossen**, dus op het moment dat we bijvoorbeeld nieuwe windparken gaan realiseren zou je **misschien via een deel van de opbrengst ook bosuitbreiding realiseren. Dus het wordt echt op zoek naar dit soort functie combinaties om dit voor elkaar te kunnen krijgen**
- Zaak de komende decennia in Nederland op zoek te gaan naar meervoudige ruimte. Bosuitbreiding koppelen aan transitie van het landelijk gebied. De **budgetten in Nederland worden nog steeds sectoraal gestuurd, dus dat is een zoektocht naar geld** om daar integratie in aan te brengen.
- Agroforestry: Er gaat een ambitie rond van 25.000 hectare op lange termijn maar dat is ook zo'n ontwikkeling die helemaal aan het begin staat.

Sneak Preview Bossenstrategie door “Beheerdersdag”

d.d. 25 september 2020

<https://youtu.be/ps-Hc0BEkk8>

Intro

We zijn volop aan het schrijven op dit moment waarschijnlijk wordt de bossenstrategie eind dit jaar gepresenteerd. Ik ga u daar kort doorheen nemen.

Zoals u ziet is het een landelijke bosstrategie van rijk en provincies dat is belangrijk om even te zeggen, want vaak komt het beeld het is een strategie van de Minister, maar het is ook een met name van de 12 provincies en de aanleiding en de urgentie van de bossenstrategie komt voort uit klimaatakkoord, daarbij is aangegeven er is meer samenhang nodig tussen natuurbeleid, bosbeleid en klimaatbeleid en de grote maatschappelijke onrust die ontstaat rondom houtkap en ontbossing, ook mondiaal, bosbranden die plaatsvinden, dat is de aanleiding geweest om samen met het Rijk en de Provincie een bossenstrategie te maken. Er zijn inmiddels al ambities en doelen voor die bossenstrategie geformuleerd: een gezond, toekomstbestendig en maatschappelijk gewaardeerd bos en de doelen voor de bossenstrategie zijn ook geformuleerd, het gaat niet alleen over natuur, niet alleen over het klimaat, maar ook over het gebruik van bos, hout als grondstof, voor circulaire economie en recreatie .

We hebben een tussenstap gezet. We hebben met heel veel partijen gesproken, wat vinden wij nou een belangrijke koers voor de bossen in Nederland. Dat heeft geleid tot de ambities en doelen voor de bossenstrategie die zijn aangeboden aan de Tweede kamer in februari 2020 en hierin ziet u eigenlijk de kapstok van de bossenstrategie zoals die ook straks gaat verschijnen. Zoals ik net al zei, die hoofdambitie: een mooi gewaardeerd toekomst bestendig bos doorgeven aan toekomstige generaties, meer bos, vitaler bos, bomen buiten het bos, dat houdt in dat het niet alleen over bosareaal gaat maar ook over losse bomen over bomen in de stad, dus we kijken heel breed en het gaat over het gebruik van bos. Je kunt vooraf aangeven van de Bosstrategie de doelen en ambities zijn geformuleerd, we gaan dat nu verder uitwerken, dat zijn we verder aan het uitwerken, **dan gaat het heel erg over hoe gaan we die ambities en doelen realiseren** maar ik ga u ook een klein beetje teleurstellen. Een bossenstrategie houdt in dat het een **beleidsplan is, dat betekent dat het nog geen uitvoeringsprogramma is**. We maken wel een agenda waarin we aangeven wat de volgende stappen zijn maar

ik wil het even heel nadrukkelijk zeggen omdat er misschien anders verwachtingen ontstaan dat we **morgen allerlei Plannen kunnen gaan uitvoeren dat er al geld beschikbaar is,**

We leven in een land waar we in een coronacrisis zitten met elkaar en dus het **zoeken naar geld is ook een grote uitdaging,** dus er komt een uitvoeringsprogramma en Landelijk komt er ook een programma natuur, daar zit heel veel geld in dat heeft ook te maken met de stikstof crisis waar we tegenaan lopen en **dat geld wat in dat programma natuur zit zal ten dele ook moeten worden ingezet voor de ambities uit de bossenstrategie.** Dat programma natuur is nog **volop in ontwikkeling dat betekent voor ons dat als de bossenstrategie uitkomt dat we dat goed moeten afstemmen met het programma natuur.**

U zult ook zien dat als er straks een definitieve bossenstrategie is dat sommige onderdelen heel concreet zijn uitgewerkt en sommige onderdelen best nog wel aan het begin staan.

Ik ga kort de hoofdlijn schetsen daarna verdiepen op een aantal onderdelen.

De bossenstrategie gaat zeggen er komt meer bos bij, we gaan alle boskap die vanaf 2017 is gerealiseerd in het kader van N2000 gaan we met terugwerkende kracht compenseren, **daar komt ook geld voor beschikbaar.** We verbeteren de kwaliteit van bossen we gaan het landschap versterken en we gaan toepassing **van hout stimuleren** eigenlijk zag je dat al aan die kapstok .

We hebben ook een aantal principes die we gaan benoemen voor de uitvoering die van beleid.

Ik ga meteen even naar die laatste, ik ga er niet helemaal doorheen, maar één belangrijke is wel de onrust die is ontstaan rondom bosbeheer en met name SBB staat in de spotlights en we daar met elkaar over doorgesproken, wat kun je daar nou aan doen. Uiteindelijk is het aan u beheerders ook om te kijken hoe voeren wij dat beheer en hoe gaan we daar mee om in de omgeving, in de praktijk wordt daar ook veel op ingezet, maar wat wij toch zien in de bossenstrategie dat toch vaak het beheer wordt uitgelegd richting bewoners en dat eigenlijk daar nog stappen in kunnen worden gezet als kun je nou bewoners eerder betrekken bij keuzes ten aanzien compensaties en beheer. En dan gaat het met name om het delen van dilemma's in plaats van uiteindelijk uitkomst uit te leggen . Dat is wel een belangrijk principe dat wij neerzetten en daarmee hopen aan de maatschappelijke onrust tegemoet kan komen.

Ik heb nog even tijd, hoeveel tijd heb ik nog?

Inzoemen op meer bos dan gaat het er om, wat is nou precies je ambitie. We hebben als **ambitie benoemd 10% meer bos**, nou ja wat is dan de referentie. We hebben nu als referentie genomen 370.000 hectare, hangt er een beetje vanaf welke getallen je als uitgangspunt hanteert dus dat kunnen we nog mogelijk bijstellen, dus dit is even het globale plaatje. 10% meer bos, een deel is dus die boscompensatie die plaatsvindt in het kader van Natura2000 boskap. Het idee is dat we die boskap gaan compenseren buiten het natuurnetwerk, daarnaast willen we op zoek gaan om mogelijkheden om bos uit te breiden binnen het natuurnetwerk dat is ongeveer 15.000 hectare en dan hou je nog bos over buiten het natuurnetwerk en daar hebben we verschillende sporen voor benoemd omdat te realiseren, maar daar ga ik nu niet helemaal doorheen. Maar daar ziet u bos buiten het natuurwerk dat we daar vooral verbindingen zoeken met heel veel andere ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld woningbouw of de energietransitie. Vitaalbos, de boskwaliteit uitbreiden. Daar heeft de Unie van bosgroepen een mooi rapport over uitgebracht, "Revitalisering van de Nederlandse bossen", daar staan eigenlijk heel goed in beschreven wat is er nou nodig om de kwaliteit van het bos te verbeteren, het doel er van is het verbeteren van de biodiversiteit en ook koolstofopslag zeker stellen in het kader van het klimaat, we hebben daar eigenlijk drie hoofdpunten in benoemd, omgevingsfactoren, het gaat om de daling van de stikstofdepositie, het gaat om het verbeteren van de hydrologie, daarnaast de verbetering van structuur en samenstelling van het bos, daar kun je maatregelen bij bedenken en op de lange termijn het aanpassen van bosbeheer. Nou dat vitaal bos is echt een grote opgave, die begint nu pas eigenlijk in beeld te komen en **qua financiering is dat een moeilijk punt**, van wat is daar nou precies voor nodig.

Onderaan de sheet heb ik daar aangegeven waar we aan denken en dan zie je best wel grote getallen staan. Het gaat over de periode tot 2050 als je al die maatregelen zou willen uitvoeren **is daar fors geld voor nodig**.

Ik zei in het **begin al dat geld zoeken in programma natuur en in corona tijd wordt een uitdaging** en waar we nu aandenken is, een grote raming is dat er 500 miljoen nodig is tot 2030 en daarvan zou een deel kunnen worden gezocht via bijvoorbeeld koolstofcertificaten en een deel gaan we ook agenderen binnen het programma natuur, ik zeg nadrukkelijk agenderen want het wordt daarin zoeken en afwegen ten opzichte van andere doelen dus het wordt echt

de vraag van wat kunnen we met elkaar voor stappen zetten om het bos vitaler te maken. Dan bomen buiten het bos, is aanwezig, die gaat straks een verhaal vertellen, die is daar er bij betrokken we hebben ook een aanvalsplan landschap in de maak. Dat hebben wij niet gemaakt, maar dat hebben we gevraagd aan Delta Parma biodiversiteit (*versta niet goed*)

En die hebben met zijn elkaar de ambitie geformuleerd voor 10% groen/blauwe be-adering gemaakt op de lange termijn en een deel daarvan bestaat uit houtige landschapselementen.

Nou dit is echt nou zo een onderdeel dat als straks de bossenstrategie er is dat we daar een eerste stap in hebben gezet met elkaar waarin je heel duidelijk ziet dat het op het **niveau van ambitie**, we moeten dus nog heel veel vervolgstappen zetten met zijn allen om daar ook echt werk van te maken. Agroforestry: Ook een hele interessante, er gaat een ambitie rond van 25.000 hectare op lange termijn maar dat is ook zo'n **ontwikkeling die helemaal aan het begin staat**, want wat is Agroforestry je hebt er verschillende verschijningsvorm van dus voor ons in de Bossenstrategie is het ook nog zoeken, we benoemen hem, maar Agroforestry kan bijdragen aan de doelen van de Bossen Strategie maar Agroforestry er is niet altijd meteen volledig bos. Daarnaast hebben we nog bomen in steden en kleine dorpen, dat lijkt misschien een klein onderdeel, maar wat we daar belangrijk in is dat we zeggen in omgevingsvisie voor gemeenten en provincie gaan we regelen dat bosuitbreiding wordt gekoppeld aan woningbouw en we willen een stimulans geven aan allerlei boomplant acties die er zijn in het hele land en ook aan de nationale boomfeestdag **Daar gaan we ook op zoek naar financiering**

Tot slot ga ik even naar het gebruik van bos en dan hebben we ook een aantal belangrijke doelen gesteld. We hebben gezien dat Nederland massaal de bossen is ingetrokken met coronatijd, geeft nog eens aan **hoe belangrijk de natuur en de bossen zijn voor onze ontspanning en recreatie**, we hebben ook nog nadrukkelijk een doel benoemd op houtoogst. En dat heeft ook weer met die koppeling vitaliteit van bos en dan kom ik weer terug op het dilemma aan het begin, de maatschappelijke onrust over boskap. We zeggen in deze Bossenstrategie houtoogst blijft mogelijk en dat kan omdat we het bos in kwaliteit gaan verbeteren daarbij gaat de bijgroei toenemen dan kun je ook de **houtoogst licht laten toenemen** terwijl je tegelijkertijd de biodiversiteitsdoelen realiseert en de koolstofopslag realiseert.

Nou hoe verder dat is de vraag

Er wordt gewerkt aan een bossenstrategie, dus de vraag is hoe gaan we daar mee verder en wij gaan er voor zorgen dat er een projectteam komt die daar mee verder gaat. Een optie is omdat aan het klimaatakkoord te koppelen of aan het landelijke programma natuur dat in de maak is. U heeft nu een indruk van de BS. Ik hoorde dat er wat vragen zijn.

Vragen:

Hoe verhouden de Provinciale Bossenstrategieën zich tot de nationale bossenstrategie?

Dat verschilt van Provincies tot Provincie. Er zijn al provincies die al een bosbeleid in de maak hebben of zelfs al hebben vastgesteld. Tegelijkertijd wordt er nu gewerkt aan een Landelijke Bossenstrategie, het is in ieder geval zo dat in die Landelijke Bossenstrategie de ambities en doelen en de aanpak die we daar in uitwerken dat die ook wordt onderschreven door de 12 Provincies, dus de Provinciale strategieën zullen zich daartoe moeten verhouden, het kan niet zo zijn dat je in een Provinciale strategie in ene keuzes maakt die daar helemaal van afwijken en aan de andere kant zeggen we ook die Nationale Bossenstrategie die zit best wel op hoofdlijn en biedt ook nog heel veel ruimte is voor provinciale keuzes en provinciale uitwerking dus als we het hebben over de bosuitbreiding, ja wij zeggen nu 15.000 binnen natuurnetwerk en 19.000 buiten het natuurnetwerk. Maar we gaan niet in de Nationale Bossenstrategie voorschrijven hoe dat er in Groningen en hoe in Limburg uitziet. Het vraagt echt in gebiedsprocessen om verdere uitwerking. Dat geldt ook voor de vitaliteit van het bos. We hebben op hoofdlijnen een beeld, maar het vraagt per provincie een traject met de terrein beheerders, met de lokale organisaties om dat goed uit te werken.

Dus de Nationale Bossenstrategie blijft toch een beetje op hoofdlijnen, schept ook condities, we gaan **op zoek naar financiering** en de provinciale strategie is als het goed is een uitwerking van de landelijke strategie.

Vraag

Wordt de internationale paragraaf een integraal onderdeel van de Bossenstrategie?

Zo zijn we wel vertrokken in 2019 maar uiteindelijk hebben we er voor gekozen om dit los te koppelen omdat we toch zien dat de internationale discussie, de

mondiale discussie net een iets andere dynamiek heeft dan waar we in Nederland mee bezig zijn, we hebben er echt voor gekozen om even het bosbeleid van Nederland even heel goed beet te pakken en daarmee met elkaar aan de gang te gaan. **Het is 25 jaar geleden heb ik me laten vertellen dat er voor het laatst een bos nota verscheen** dus het werd ook wel weer eens tijd, dus met deze nationale strategie staat het bos ook weer even in het zonnetje en tegelijkertijd wordt er door LNV gewerkt aan een internationaal bosbeleid.

Vraag (?)

Wat we in de presentatie geven is een sneakpreview, het zijn allemaal cijfers waar we nog goed naar moeten kijken naar wat we hebben gedaan. Met de ambities en doelen is door een hele brede groep mensen gezegd, laten we nou het natuurbos uitbreiden, ja wat verstaan we eigenlijk onder natuurbos, ja de een heeft daar een heel ander beeld bij dan de andere en we hebben in deze landelijke strategie er voor gekozen om daarbij aansluiting te zoeken bij de huidige systematiek van SNL, je hebt bossen met houtproductie en je hebt bossen waarin biodiversiteitsdoelen voorop staan. Het huidige bos heeft daar gewoon een bepaald areaal in en het huidige beeld dat wij hebben is dat 40% op dit moment de doelstelling heeft als biodiversiteit te beschouwen als natuurbos en aangezien we de ambitie hadden om dat iets te laten toenemen hebben we nu als ambitie opgenomen om dat van 40% naar 50%

Vraag

Gezien de op doelstelling op de CO2, hoe zich dat verhoud tot de financiering via koolstofcertificaten.

Er is via een doelstelling meegegeven vanuit het klimaatakkoord om via bosuitbreiding, de kwaliteit van het bos, 0,4 tot 0,8 Megaton CO2 vast te leggen, dat is gewoon een taakstelling vanuit het klimaatakkoord, maar als wij de plannen zoals wij die nu in de bossenstrategie hebben uitgewerkt gaan doorrekenen op wat het betekent voor de CO2 vastlegging dan gaan wij daar overheen, dat is ook goed, u heeft vast wel gezien met Timmermans in het nieuws dat er al een volgende doelstelling aankomt, **dus als wij hier iets meer CO2 kunnen vastleggen** dan bijvoorbeeld ...?....verhaal dan is dat goed

De vraag over financiering via koolstof certificaten. Ja **er komt een markt om koolstofcertificaten dat is ook iets wat in ontwikkeling is**. Maar het idee is dat deze maatregelen met name voor bedrijven interessant zijn om daarin te

investeren om op die manier ook hun aandeel te leveren in het vastleggen van CO2. Nou dat zouden we nog verder moeten uitwerken het is ook een onderdeel dat nog niet van A tot Z is uitgewerkt. We zien wel kansen om zeker **bij bosuitbreiding maar ook in de kwaliteit van bos om dat ten dele vanuit de CO2 certificaten te financieren.**

Vraag

Bosuitbreiding gaat ten koste van ruimtegebruik dus kunnen we bosuitbreiding koppelen aan transitie van het landelijk gebied.

Mijn antwoord daarop is hardgrondig JA, want je kan niet sectoraal kijken, de een zegt het bos is een sectoraalbeleid binnen een sectoraalbeleid. Ik zie bosbeleid niet als een sectoraal beleid, het is èn klimaatbeleid èn natuurbeleid èn bosbeleid. Maar ook binnen het landelijk gebied moet je integraal kijken we hebben de energietransitie, de klimaatadaptatie, landbouw die we extensiveren, natuurdoelstellingen en dat moet allemaal samen in dat landelijk gebied.

Landbouw grond is schaars, ja, we hebben heel veel landbouwgrond, maar als we de landbouw willen extensiveren is daar ook ruimte voor nodig, dus het wordt zaak de **komende decennia in Nederland op zoek te gaan naar meervoudige ruimte** gebruik, ik denk zelf een concept als in het aanvalsplan landschapselementen wat benoemd is als groenblauwe beadering een ontzettend goed concept is, een voorbeeld is waarin dingen samengaan, goed voor biodiversiteit, maar ook klimaatadaptatie etc. alleen we zien dat de **budgetten in Nederland nog steeds sectoraal worden gestuurd, dus dat is een zoektocht naar geld** om daar integratie in aan te brengen dus ja, van hardgrondig ja, een ander mooi voorbeeld is **windbossen**, dus op het moment dat we bijvoorbeeld nieuwe windparken gaan realiseren zou je **misschien via een deel van de opbrengst ook bosuitbreiding realiseren**. Dus het wordt echt op zoek naar dit soort functie combinaties om dit voor elkaar te kunnen krijgen

Einde